

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

«Селекція та насінництво сільськогосподарських культур»

Ступінь вищої освіти – Бакалавр

Спеціальність 201 Агрономія

Освітня програма «Агрономія»

Рік навчання 3, семестр 6

Форма навчання денна, заочна

Кількість кредитів ЄКТС 8

Мова викладання українська

Лектори дисципліни

професор, доктор с.-г. наук Ковалишина Г.М.,
доцент, канд. с.-г. наук Макарчук О.С.

Контактна інформація

лектора

тел.: (044) 527-83-26, e-mail: hkovalyshyna@gmail.com

Сторінка дисципліни в

eLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1146>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни – формування знань із теорії та практики селекційно-насінницької роботи. Селекція дозволяє найбільш повно використовувати потенціал культури, головним завданням насінництва є реалізація досягнень селекції, збереження в процесі розмноження сортів і гібридів усіх морфологічних ознак і біологічних властивостей насіння.

Основна мета насінництва – найбільш повна реалізація урожайних можливостей сортів (гібридів) із збереженням їх господарсько-біологічних властивостей з використанням методів генетики, біотехнології, рослинництва, фітопатології та інших наук.

Завданням курсу є вивчення теоретичних основ та методів створення сортів та гібридів польових культур, набуття навичок із добору, гібридизації, ведення селекційного процесу та інших завдань фахового спрямування для підготовки фахівців до самостійної роботи у селекційних установах, с.-г. підприємствах, державних та фермерських господарствах різних форм власності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні завдання та напрями селекції основних польових культур;
- організацію селекційно-насінницької роботи в Україні та за кордоном;
- суть селекційного процесу;
- методи створення нового вихідного матеріалу та основні види добору;
- загальну схему селекції на гетерозис;
- методи масового виробництва гібридного насіння, типи гібридів у виробництві;
- методи і методики оцінювання селекційного матеріалу за господарсько важливими ознаками;
- організацію проведення державної науково-технічної експертизи сортів і гібридів польових культур в Україні, порядок занесення сортів та гібридів до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, основи формування національних сортових ресурсів;
- основні завдання насінництва, його теоретичні основи;
- права та обов'язки виробників насіння;
- ведення первинного та елітного насінництва;
- технологію виробництва сортового насіння основних польових культур;
- організацію внутрішньогосподарського та державного сортового контролю.

вміти:

- здійснювати добір батьківських пар для схрещувань;
- складати план гібридизації основних с.-г. культур, виконувати схрещування та визначати результативність роботи;
- здійснювати добори елітних родоначальних рослин в ауто- та аллогамних популяціях с.-г. культур, створених з використанням методів гібридизації, експериментального мутагенезу, поліплоїдії тощо;
- проводити оцінювання селекційного матеріалу у різних с.-г. культур за основними господарсько-цінними ознаками;
- здійснювати підбір сортів і гібридів с.-г. культур з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов та ресурсного забезпечення господарства;
- складати план сортозаміни та сортооновлення;
- вміти вести розрахунки насінницьких площ;
- проводити видові та сортові прополювання, польові обстеження, апробацію сортових посівів;
- визначати сортову чистоту та оформляти документи на сортове насіння;
- забезпечувати внутрішньогосподарський контроль за вирощуванням, післязбиральною обробкою та зберіганням сортового насіння;
- вміти правильно відбирати зразки і проби насіння для проведення ґрунтконтролю, оцінки посівних якостей насіння.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- Прагнення до збереження навколишнього середовища.

фахові компетентності (ФК):

- Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (селекція та насінництво);
- Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач;
- Здатність застосовувати метод и статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами в агрономії;
- Здатність оцінювати, інтерпретувати й синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і дослідні дані у галузях сільськогосподарського виробництва.

СТРУКТУРА ДИЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/ практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінюван я
6 семестр				
Модуль 1. Селекція – основа сільськогосподарського виробництва				100
Тема 1. Селекція як наука і практична діяльність людини	2/4	Знати завдання та можливості селекції в сучасних умовах с.-г. виробництва. Вміти використовувати вихідний матеріал в селекції польових культур.	Здача практичних робіт і виконання самостійної роботи (в т.ч. платформі elearn)	12
Тема 2. Поняття про сорт, гібрид. Значення сорту для сільськогосподарського виробництва	2/4			12
Тема 3. Поняття про вихідний матеріал у селекції рослин. Центри	2/4			12

походження і різноманіття культурних рослин		Розуміти роль сорту в сільськогосподарському виробництві.	Модульний контроль – написання тестів та завдань.	
Тема 4. Світові колекції рослин та їх використання в селекції	2/2	Розрізняти сорти і гібриди польових культур.		12
Тема 5. Методи добору. Штучний добір – головний метод селекції	2/4	Застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв’язання виробничих технологічних задач.		12
Модульний контроль 1				30
Модуль 2. Методи створення нових сортів і гібридів				100
Тема 6. Методи створення нового вихідного матеріалу. Внутрішньовидова гібридизація	2/4	Знати теоретичні основи та методи селекції. Вміти проводити гібридизацію польових культур.	Здача практичних робіт і виконання самостійної роботи (в т.ч. платформі elearn) Модульний контроль – написання тестів та завдань.	12
Тема 7. Створення вихідного матеріалу методом віддаленої гібридизації	2/2	Володіти на операційному рівні методами створення нових сортів і гібридів із збереженням природного різноманіття.		12
Тема 8. Експериментальний мутагенез у селекції рослин	2/2	Аналізувати та інтегрувати знання із селекції в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії.		12
Тема 9. Експериментальне одержання поліплоїдів	2/2			12
Тема 10. Гаплоїдія і анеуплоїдія в селекції рослин	2/2			12
Модульний контроль 2				30
Модуль 3. Селекційний процес та методи оцінювання вихідного матеріалу				100
Тема 11. Технологія селекційного процесу	2/4	Знати етапи селекційного процесу.	Здача практичних робіт і виконання самостійної роботи (в т.ч. платформі elearn) Модульний контроль – написання тестів та завдань.	12
Тема 12. Біотехнології в селекції	2/2	Вміти проводити оцінку селекційного матеріалу та добір рослин різними методами.		12
Тема 13. Гетерозис і його використання в селекції	2/2	Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації сортів, а також технології їх вирощування із збереженням природного різноманіття.		12
Тема 14. Створення гібридного насіння на основі цитоплазматичної чоловічої стерильності (ЦЧС).	2/4			12
Тема 15. Методи оцінювання селекційного матеріалу	2/3			12
Модульний контроль 3		Виконувати селекційні роботи в розсадниках селекційного процесу. Проектувати й організовувати		30

		технологічні процеси в селекційних розсадниках сільськогосподарських культур відповідно до встановлених вимог. Застосовувати методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами в агрономії. Аналізувати сортимент польових культур для вирощування їх у виробничих умовах з метою отримання максимальних врожаїв та якісної с.-г. продукції.		
Всього за 1 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс	30/45			100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано